

Uzależnienie od alkoholu: od neurobiologii do nowoczesnej terapii

Alcohol dependence: from neurobiology to progressive therapy

Jerzy Samochowiec¹, Jolanta Kucharska-Mazur¹, Agnieszka Samochowiec^{1, 2}

¹ Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie, Katedra i Klinika Psychiatrii

² Uniwersytet Szczeciński, Międzywydziałowe Studium Kształcenia Pedagogicznego

Abstract – The goal of this paper is to review current approaches to the pharmacological treatment of alcohol dependence and alcohol withdrawal. We discuss some substances with potential or evidence based therapeutic efficacy, among others benzodiazepines, disulfiram, acamprosate, opioid antagonists (naltrexone, nalmefene), antipsychotics agents, SSRI, anticonvulsants. Typologies of alcohol dependence prove to be helpful to individualize therapy. Complementary pharmacotherapy could increase the so far rather moderate effectiveness of psychosocial programmes.

Key words: alcohol dependence, benzodiazepines, disulfiram, acamprosate, opioid antagonists

Streszczenie – Celem niniejszej pracy jest przedstawienie postępów farmakoterapii uzależnienia od alkoholu oraz alkoholowego zespołu abstynencyjnego. Rozważane są substancje o potencjalnej bądź udokumentowanej skuteczności, m.in. benzodiazepiny, disulfiram, akamprozat, antagoniści receptorów opioidowych (naltrekson, nalmefen), leki przeciwpsychotyczne, SSRI, leki przeciwpadaczkowe. Pomocne w indywidualizacji leczenia są typologie alkoholizmu. Pomocnicze stosowanie farmakoterapii może zwiększyć umiarkowaną skuteczność programów psychospołecznych.

Słowa kluczowe: uzależnienie od alkoholu, benzodiazepiny, disulfiram, akamprozat, antagoniści receptorów opioidowych

Wstęp

Na podstawie badań genetycznych wiadomo, że na etiologię zaburzeń psychicznych wpływają czynniki środowiskowe i genetyczne. Szacuje się, że na etiologię uzależnienia od alkoholu (ZZA, zespół zależności alkoholowej) w 40–60% wpływa podłoże genetyczne (1). Prowadząc badania metodami analizy sprzężeń, asocjacji i transmisji rodzinnej polimorfizmów, wydzielono grupę tzw. genów kandydujących czyli prawdopodobnie odpowiedzialnych za rozwój uzależnienia. Wymienia się wśród nich geny kodujące: receptory i transportery neuroprzekaźników w ośrodkowym układzie nerwowym (OUN), enzymy odpowiedzialne za metabolizm amin biogennych oraz geny związane z procesami neurorozwojowymi i neurodegeneracyjnymi OUN.